

Nationaal Pensioendebat 10 oktober 2006 te Rotterdam

**Gesproken column over vergrijzing en structurele
veranderingen op de arbeidsmarkt**

Door: Jan van Zijl, voorzitter Raad voor Werk en Inkomen

De verwijzing van Nederland

Dames en heren,

**Mij is gevraagd om in deze column in te gaan op de
vergrijzing en structurele veranderingen op de
arbeidsmarkt.**

Bij voorkeur een beetje prikkelend!

Vooruit dan!

**In pretpark Nederland word je maar 30 jaar serieus
genomen: tussen je 25ste en je 55ste.**

**Daarvoor moet je eerst werken leren, daarna moet je het
werken afleren.**

**Weet u hoeveel procent van de werkende mensen in ons
land tussen de 60 en 65 is?**

Dat is maar 2%.

**Zonder de vrijwillige of de gedwongen vroegtijdige uittocht
naar Leukedingedoeland zou die 2% driemaal zoveel, dus
6% zijn geweest.**

**Het aandeel van de 55 tot 65-jarigen in de werkende
beroepsbevolking is nu ruim 11%.**

Zonder vervroegd vertrek zou het 17% zijn geweest.

**We kunnen er dus op rekenen dat door de beperkende
maatregelen rond het prepensioen de komende jaren het
aandeel 50-plussers op de werkvloer flink gaat stijgen.**

Die stijging is trouwens al een aantal jaren aan de gang.

Momenteel heeft bijna een kwart van de werkenden

Abraham of Sara reeds gezien.

Tien jaar geleden was dat nog maar 15% en over tien jaar

kan dat wel eens een op de drie zijn.

Demografische factoren leiden als vanzelf tot een hoger

percentage ouderen in de beroepsbevolking en dat wordt

nog eens een handje geholpen door het beleid dat erop is

gericht om voortijdig vertrek te voorkomen.

De sterke toename van het aandeel 50-plussers in de

beroepsbevolking dwingt bedrijven ertoe ook oudere

werknemers serieus te nemen.

De serie ontzietmaatregelen in CAO's over werktijden, extra

verlofdagen enz. wordt voor een groot deel onbetaalbaar.

Ze zijn ook overbodig en onwenselijk.

**Want wie heeft er nu meer behoefte aan een extra vrije dag:
De fitte vijftiger die de kinderen de deur uit heeft, zijn huis
weet opgeknapt en aan het trainen is voor de marathon van
New York;**

**of zijn collega van 35, grauw van de gebroken nachten door
brullende babies en tobkend over de combinatie van een te
hoge hypotheek en een lekke dakgoot?**

**De toename van het aandeel ouderen dwingt bedrijven er
ook toe om een eind te maken aan de malle praktijk dat
werknemers boven de 40 jaar nauwelijks meer investeren
in substantiële vormen van scholing.**

**Ze menen dat het grote voorsorteren naar het vroegtijdige
pensioen al kan beginnen.**

**Hopelijk hebben de beleidsmaatregelen rond vroegtijdig
pensioen voldoende impact op de generatie van rond de 40
om ze te doen beseffen dat daar geen sprake meer van is.**

Verder wordt het hoog tijd om eens serieus werk te maken van de mogelijkheid voor ouderen om van baan te veranderen.

Wanneer je onder de 40 bent en je baan past niet meer dan probeer je zo snel mogelijk een andere betrekking te vinden.

Ben je boven de 50 en gaat het niet meer lekker, dan probeer je zo snel mogelijk met een mooie regeling richting het grijze pretpark te vertrekken.

Wanneer dat niet meer kan, dan zit je als oudere werknemer klem.

Oudere werknemers veranderen niet meer vrijwillig van baan en wanneer ze een andere baan moeten zoeken dan lukt het niet meer.

Wellicht kan de verandering in het gedrag rond scholing en andere manieren van up to date houden van competenties door ouderen hier een oplossing bieden.

Want wat is er voor een werkgever nou aantrekkelijker dan een sollicitant met een maximum aan recente werkervaring en levenswijsheid, gecombineerd met de nieuwste kennis en inzichten op zijn vakgebied?

Hoewel, nu alle collectieve arrangementen richting voortijdig werkverlaten zijn afgeschaft, en ongetwijfeld veel meer mensen tot hun 65ste zullen doorwerken, moeten we er rekening mee houden dat velen toch individueel regelingen zullen treffen om er vervroegd uit te kunnen. Tenminste.... zij die dit kunnen betalen.

Dat brengt mij bij het punt dat Nederland de laatste jaren de overgang heeft gemaakt van collectief geregelde VUT-en prepensioenregelingen met verplichte deelname door iedereen naar individuele regelingen via Levensloopregelingen, lijfrentes, enzovoorts. In de tijd van de verplichte regelingen was vervroegd uittreden daarmee iets van alle opleidingscategorieën.

Van hoog tot laag spaarde men ervoor en van hoog tot laag maakte men er gebruik van.

Met de nadruk op laag, want hoe hoger hoe leuker je werk des te geringer de prikkel om over de hei te gaan fietsen.

Nu vervroegde uittreding iets is geworden dat is gereserveerd voor degenen die het kunnen betalen, zal de nadruk komen te liggen op de hoger opgeleiden.

Met andere woorden: de laag opgeleide laag betaalde weinig succesvolle werknemer die we eigenlijk wel zouden kunnen missen blijft gedwongen tot de laatste snik actief op de arbeidsmarkt terwijl een deel van de beter opgeleide, schaarse succesvolle leeftijdgenoten vroegtijdig gaan genieten van een zorgvuldig opgebouwd prepensioen.

De individualisering van het sparen voor prepensioen leidt dus tot een verlaging van het kwaliteitsniveau van de oudere beroepsbevolking.

Dames en heren, hier moeten we iets aan doen.

Tot nu toe hebben we geprobeerd ouderen met de stok op de arbeidsmarkt te houden.

Het wordt tijd daar nu de wortel bij uit de kast te halen.

Dat is niet alleen van belang om degenen die de stok kunnen ontwijken toch op de arbeidsmarkt te houden.

Het is ook nodig om te voorkomen dat werkgevers met grote contingenten humeurige ouderen blijven zitten die allang weg hadden willen wezen.

Daarom moeten we van de laatste werkjaren van mensen de mooiste zien te maken.

Niet door ontziebeleid, maar door opziebeleid.

Wanneer bij ouderen die hun vak hebben bijgehouden en die daardoor net zo bij de tijd en net zo flexibel zijn als hun jongere collega's de voorsprong op het terrein van ervaring en levenswijsheid algemeen erkend, gewaardeerd en gebruikt wordt, dan wordt werken voor ouderen zo leuk dat ze er niet over denken om vroegtijdig op te stappen.

Laten we dus om te beginnen maar de striptekenaar Kamagurka volgen die voorstelde om voortaan in plaats van over vergrijzing over verwijzing te praten.